

Poncirus trifoliata nu weer *Citrus trifoliata*

De foto op de omslag toont een struik die recent weer in het geslacht *Citrus* is teruggeplaatst, het geslacht waarin Linnaeus hem in 1763 in de 2e editie van *Species Plantarum* had onderscheiden. Een verrassende ontwikkeling, want morfologisch zijn er wel degelijk de nodige verschillen met andere soorten van het geslacht *Citrus*. Recente moleculaire studies hebben echter aangetoond dat de soort toch echt in het geslacht *Citrus* moet worden geplaatst.

De verschillen in morfologische kenmerken zijn heel duidelijk. Allereerst het drietalige blad i.p.v. enkelvoudig en wintergroen. Vervolgens de gedraaide groene twijgen met zeer grote platte doornen. De bloemen die in tegenstelling tot die van andere *Citrus*-soorten op het oude hout verschijnen i.p.v. aan loten van het seizoen. De vruchten die dicht behaard zijn.

Hoewel deze oude cultuurplant al in 1845 door Von Siebold uit Japan in ons land werd ingevoerd, zie je hem maar zelden in tuinen, laat staan in het openbaar groen. De soort is redelijk winterhard. In het Von Gimborn Arboretum overleeft de plant op een open plek al vele winters. Het mooiste exemplaar dat ik ken staat in de Oude Hortus, de tuin van het Utrechtse Universiteitsmuseum. Heel opvallend is de bloei in april met grote witte geurende bloemen. De vruchten zijn, zoals op de foto van de omslag, lange tijd groen en verkleuren in de herfst naar geel. Ze zijn zuur en bitter. De zaden ontstaan deels uit

normale bevruchting, deels als gevolg van apomixie, de uitgroei van ongedeelde cellen van de embryozak. Het aantal van deze laatste fluctueert, maar kan 80-90% bedragen.

Als oorspronkelijk areaal worden Noord-China en Korea genoemd. *Flora of China* vermeldt niet minder dan 15 provincies en geeft geen informatie over verwildering buiten het mogelijk toch kleinere oorspronkelijke areaal. De Koreaanse flora noemt geen areaal en spreekt slechts van 'cultivated'. Dit laatste geldt ook voor Japan. De plant wordt vanwege zijn gewapende twijgen in Oost-Azië al eeuwen als haag toegepast. Een andere toepassing is die als onderstam voor mandarijnen en sinaasappels, met name in minder warme gebieden. In Korea wordt het blad als groente gebruikt. Vooral in China zijn er tal van medische toepassingen voor de vruchten. Deze laatste kunnen ook gebruikt worden voor het maken van marmelade. De grote doornen maken de plant dus zeer geschikt voor het maken van ondoordringbare

Citrus trifoliata (voorheen *Poncirus trifoliata*),
bloeiwijze

Foto: Ineke Vink

hagen, een toepassing die ook buiten Oost-Azië ingang heeft gevonden. In het zuiden van de Verenigde Staten werd de plant om die reden populair, maar dit heeft als neveneffect gehad dat er ook op grote schaal verwildering is gaan plaatsvinden. De soort staat daardoor in een aantal staten als invasieve soort te boek.

Van de *C. trifoliata* is een zeer grillige dwergvorm bekend als variëteit of forma *monstrosa*. Een selectie daaruit is (of misschien gewoon een betere handelsnaam?) 'Flying Dragon'. Hoewel dus tot voor kort als een apart geslacht beschouwd, zijn er toch al lang hybriden bekend met andere Citrussoorten. De bekendste is $\times$ *Citroncirus webberi*, de citrange, een kruising met *C. sinensis*, de sinaasappel. De naam *Citroncirus* voor de geslachtshybride is dus overbodig geworden. Naast *C. trifoliata* zijn ook de hybriden belangrijk als onderstam in de citruscultuur. Dit betreft verder de kruising van *C. trifoliata* met *C. reticulata*, de mandarijn. Een nadeel van *C. trifoliata* als onderstam zijn de kleinere vruchten in vergelijking met die van de hybriden.

Literatuur

Nesom, G.L. (2014) *Citrus trifoliata* (Rutaceae): Review of biology and distribution in the USA. *Phytoneuron*, 46:1–14. □

Citrus trifoliata (voorheen *Poncirus trifoliata*), bloem en jonge vruchten

Foto: Piet de Jong

